

Проблеми викладання

УДК 616.1/4:378.147

О.С.Хухліна, А.О.Шубравський

ПЕРСПЕКТИВИ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В РАМКАХ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПРИ ВИВЧЕННІ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ

Кафедра внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб (зав. – проф. О.С.Хухліна)
Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці

Резюме. У зв'язку з впровадженням у навчальний процес ВНЗ України кредитно-модульної системи розглядаються питання оптимізації навчального процесу при вивченні внутрішніх хвороб. Наголошується на значенні клінічних аспектів при підготовці майбутніх лікарів.

Ключові слова: Європейська кредитно-трансферна система (ECTS), оптимізація навчального процесу, клінічні аспекти навчання, внутрішні хвороби.

Європейська кредитно-трансферна система (ECTS) набуває стабільних форм впровадження в систему організації навчального процесу у ВНЗ України. Внаслідок уніфікації переліку навчальних дисциплін та програм підготовки фахівців із вищою медичною освітою, стандартних підходів до методики підготовки кадрів передбачається взаємне визнання дипломів державного зразка на освітньому просторі країн, що приєдналися до Болонського процесу, а випускника ВНЗ України – конкурентоспроможним на ринку праці.

Впровадження кредитно-модульної системи передбачає наявність відповідної матеріально-технічної бази як у навчальному закладі, так і в студентів – сучасної комп'ютерної бази з виходом в Internet до світових наукових бібліотек, високотехнологічного бібліотечного обслуговування, наявність і доступність сучасних підручників, методичних та інших навчальних матеріалів тощо. І все це повинно бути доступним кожному студенту. Необхідною умовою якісної підготовки фахівців є висока мотивація студентів до навчання, оскільки 40 % навчального часу відводиться на самостійну роботу. Передбачена відповідна комплектація навчальних груп (6-7 студентів). Роль викладача на занятті зводиться в основному до консультацій студентів з тих чи інших питань, що виникли в процесі опрацювання навчального матеріалу.

Безумовно, ми не можемо знаходитися на узбіччі наукового прогресу і не впроваджувати в навчальний процес передового досвіду, світових стандартів та кращих технологій освітнього процесу. Проте важливо не забувати і використовувати все цінне, що надбано поколіннями вітчизняних педагогів-клініцистів у навчальному процесі ВНЗ медичного профілю.

Вважаємо, що при впровадженні кредитно-модульної системи освіти в навчальний процес клінічні можливості системи охорони здоров'я повинні використовуватися більш ефективно. Якщо кредитно-модульна система підготовки кадрів задовольняє теоретичні кафедри ВНЗ, то

клінічні кафедри відчувають певні труднощі в рамках жорсткого регламентування часу навчального процесу з необхідністю використання клінічного аспекту на практичному занятті (демонстрація хворих, клінічне їх обговорення згідно з темою практичного заняття, демонстрація діагностично-лікувальної апаратури тощо). Адже процес підготовки лікаря, формування в нього клінічного мислення неможливі без роботи з пацієнтом. Ми майже забули про розвиток у студентів клінічного мислення, замінюючи його вирішенням чи запам'ятовуванням тестових завдань як на практичних, так і під час підсумкових занять («Модуль-1-2-3-4», «Крок-1-2-3»).

На відміну від клінік західної Європи, пацієнти наших лікарень дозволяють викладачам клінічних кафедр проводити практичні заняття в палатах і залучати їх для демонстрації студентам – цю можливість ми повинні широко використовувати. При налагодженні взаєморозуміння і залучення персоналу лікувальних установ до виробничої практики складаються добрі перспективи стосовно опанування студентами різноманітних медсестринських і лікарських маніпуляцій та практичних навичок. Як відомо, студенти університетів Європи все це опановують на муляжах або на «статистах». Їх клінічна підготовка компенсується подовженням терміну навчання на післядипломному етапі, що передбачається впровадити в навчальний процес у медичних ВНЗ України (навчання в резидентурі).

Вважаємо необхідним продовжувати такі форми клінічного навчання студентів, як їх участь у вечірніх чергуваннях у стаціонарах та обходах досвідчених викладачів клінічних кафедр, залучення студентів до різноманітних діагностичних та лікувальних процедур, участі в оперативних втручаннях, наданні невідкладної допомоги при термінальних станах, участі в роботі студентських наукових гуртків тощо.

Незважаючи на збільшення за роки незалежності України кількості випускників – лікарів,

практична охорона здоров'я відчуває їх дефіцит, особливо в первинній ланці – дільничних терапевтів, педіатрів та ін. Необхідна державна програма розвитку медичної галузі щодо покращання її матеріально-технічного оснащення на основі сучасних наукових технологій, достатня заробітна плата, створення належних матеріально-побутових умов для молодих спеціалістів та низка інших заходів, направлених на закріплення кадрів у медичних установах. Тоді можна сподіватися на припинення відтоку кадрів за кордон, перехід медичних працівників на роботу не за спеціальністю та ін.

Впровадження кредитно-модульної системи в навчальну програму ВНЗ повинно проходити з урахуванням реалій сьогодення в Україні, надбавь попереднього досвіду в проведенні навчально-педагогічного процесу з підготовки кадрів для охорони здоров'я.

Вважаємо, що первинною ланкою якісної підготовки фахівця з вищою медичною освітою повинна бути, насамперед, його клінічна підготовка (вміння обстежувати хворого, інтерпретувати дані додаткових методів обстеження, проводити диференціальну діагностику, призначати адекватне лікування). Не можна підміняти процес формування клінічного мислення в студентів вирішенням тестових завдань. Ми за впровадження кредитно-модульної системи в навчальний процес, але потрібно правильно розставити акценти щодо її впровадження, як це зроблено в деяких країнах західної Європи. Кредитно-модульна система там використовується як допоміжний етап у підготовці лікаря в основному на контрольних етапах його навчання (оцінка вихідного рівня знань, складання заліків, іспитів). Проте акцент упродовж навчального процесу робиться на клінічний аспект підготовки майбутнього лікаря.

При читанні клінічних лекцій із метою посилення інформативного аспекту передбачається широке використання навчальних відеофільмів, використання сучасної навчальної інформації з мережі Internet і, безумовно, демонстрації хворих. Звісно, це не виключає використання традиційних форм демонстрації наочного матеріалу з використанням таблиць, схем, діаграм, слайдів тощо.

Плануємо внести зміни в методику проведення відріток пропущених практичних занять. Обов'язковою складовою відріток буде робота біля ліжка хворого згідно з темою пропущеного заняття (звісно, за наявності тематичних хворих) з наступним клінічним аналізом його захворювання, теоретичною співбесідою та вирішенням тестових завдань.

Вважаємо, що кроки кафедри щодо оптимізації навчального процесу в рамках впровадження кредитно-модульної системи дадуть позитивні результати стосовно теоретичної та практичної підготовки майбутніх лікарів.

Сподіваємось, що добрі наміри при впровадженні кредитно-модульної системи освіти в ВНЗ України сприятимуть інтеграції вищої медичної освіти України в європейській освітній простір із взаємним визнанням державних дипломів про вищу освіту. Одночасно зауважуємо, що необхідно зберегти кращі клінічні традиції вітчизняної вищої медичної школи при підготовці висококваліфікованих медичних кадрів як для практичної охорони здоров'я, так і для ВНЗ як резерву науково-педагогічних кадрів.

Література

1. Ефективність поєднання традиційних форм навчання із засадами Болонського процесу в доклінічній підготовці лікарів / М.М.Багрий, Н.М.Воронич-Семченко, О.Г.Попадинець [та ін.] // Гал. лікар. вісн. – 2010. – Т. 17, № 1. – С. 89-91.
2. Волосовець О.П. Питання якості освіти у контексті впровадження засад Болонської декларації у вищій медичній школі / О.П.Волосовець // Мед. освіта. – 2005. – № 2. – С. 12-16.
3. Москаленко В.Ф. Медична освіта в Україні та Болонський процес: реальність та шляхи приєднання до Європейського освітнього і наукового простору / В.Ф.Москаленко// Ж. Акад. мед. наук України. – 2005. – № 1. – С. 36-45.
4. Пидаев А.В. Болонский процесс в Европе. Что это такое и нужен ли он Украине? Возможна ли интеграция медицинского образования Украины в Европейское образовательное пространство? / А.В.Пидаев, В.Г.Передерий // Одесса: Одес. гос. мед. ун-т, 2004. – 192 с.

ПЕРСПЕКТИВЫ ОПТИМИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА В РАМКАХ ВНЕДРЕНИЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМЫ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ВНУТРЕННИХ БОЛЕЗНЕЙ

О.С.Хухлина, А.А.Шубравский

Резюме. В связи с внедрением в учебный процесс высших учебных заведений Украины кредитно-модульной системы рассматриваются вопросы оптимизации учебного процесса при изучении внутренних болезней. Подчеркивается значение клинических аспектов в подготовке будущих врачей.

Ключевые слова: европейская кредитно-трансферная система (ECTS), оптимизация учебного процесса, клинические аспекты обучения, внутренние болезни.

**PROSPECTS OF OPTIMIZING THE EDUCATIONAL PROCESS
WITHIN THE FRAMEWORK OF INTRODUCING THE CREDIT-MODULE
SYSTEM, WHILE STUDYING INTERNAL DISEASES**

O.S.Khukhlina, A.O.Shubravs'kyi

Abstract. In connection with the introduction into the educational process of higher educational establishments of Ukraine of the credit-module system the questions of optimizing the educational process in the process of studying internal diseases are dealt with. The importance of clinical aspects, while training future doctors, are underlined.

Key words: European credit-transfer system (ECTS), educational process optimization, clinical aspects of education, internal diseases.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Рецензент – доц. І.В.Геруш

Buk. Med. Herald. – 2011. – Vol. 15, № 1 (57). – P. 195-197

Надійшла до редакції 11.11.2010 року

© О.С.Хухліна, А.О.Шубравський, 2011

Науково-практична конференція

**“Актуальні питання
сучасної терапії”**

**17 червня 2011 року
АР Крим, м. Сімферополь**

Адреса оргкомітету:

Державна установа “Інститут терапії ім. Л.Т.Малої НАМН України”
проспект Постишева, 2-А
м. Харків, 61039
тел. (057) 370-28-18, 373-90-32
Міністерство охорони здоров’я АР Крим
проспект Кірова, 13
АР Крим, м. Сімферополь, 95005
тел. (0652) 54-44-87